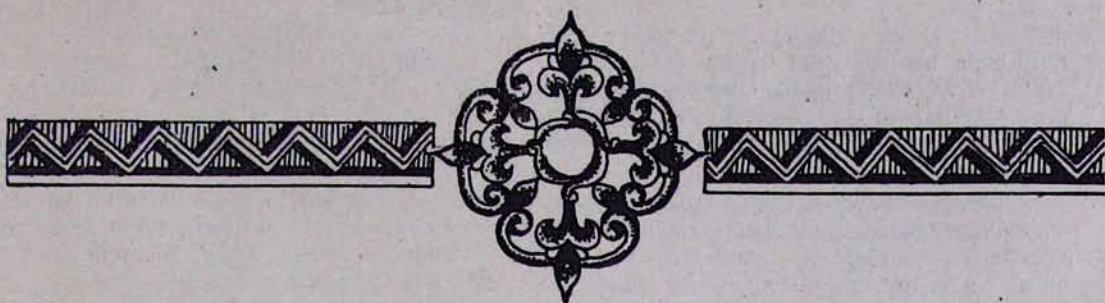

ՀԱՅՐ ՄԻՇԵԼ ՔԵՆԵԼ

(Աստվածաբանության դասախոս)

ԻՆՉՊԵՍ ԿԱՐԴԱԼ ԱՎԵՏԱՐԱՆԸ*

ՍՈՒՐԲ ՄԱՐԿՈՍ

1. ՍԿԻԶԲ (Մարկ. Ա 1)

Ա 1 Հիսուս Քրիստոսի՝ Աստուծո Որդու Ավետարանի սկիզբը:

Այս նախադասության մեջ, որով բացվում է Մարկոս ավետարանի գիրքը, բոլոր բաները կարևոր են: Հեղինակը մեզ հայտնում է; որ մենք մտնում ենք մի եղելության մեջ, որ Ավետարանն է, և որ այդ եղելությունը մեզ բացահայտել պիտի տա երկու բան. այն, որ՝

- Հիսուս՝ Քրիստոսն է:
- Հիսուս՝ Որդին է Աստուծո:

Ավետարան

Այն դարաշրջանում, երբ գրում էր Մարկոսը (շուրջ 65 թվականին Քրիստոսից հետո), ավետարան բառը դեռևս գիրք չէր նշանակում, այլ՝ «Բարի լուր»: Միջերկրականյան աշխարհում այդ բառը դարձել էր գրեթե տեխնիկական մի տերմին, որ նշանակում էր բարի լուրեր, ինչպես, օրինակ՝ մի իշխանի ծնունդը կամ ռազմական մի հաղթանակի ավետումը: Հին Կտակարանում, Երուսաղեմի անկումից և նրա բնակիչների տեղահանությունից հետո, մարգարեներից մեկն օգտագործել է այդ բառը՝ ավետելու

համար Աստուծո թագավորությունը Հրեաստանի վերակառուցված մայրաքաղաքի վրա:

Ի՞նչ գեղեցիկ են լեռների վրա
Խաղաղության համբավաբեր ավետարան-
չի ոտքերը,
Իբրև բարության ավետարանիչ,
Որպեսզի լսելի դարձնեմ փրկությունը քո՝
Ասելով Սիոնին. «Աստված պիտի թագա-
վորի քո վրա»:
(Եսայի, ԾԲ 7)

Ինչպես երևում է, Մարկոսն առաջինը չէ, որ կապ է հաստատում Ավետարանի և Աստուծո Թագավորության միջև: Սակայն առաջին անգամ նա է «Ավետարան» կոչել մի ամբողջական եղելություն, որ ընդգրկում է Հիսուսի կյանքը, մահը և հարությունը:

Հիսուս

Սուրբ Մարկոսը մեզ ցույց է տալիս, թե Հիսուս՝ ինքը Քրիստոսն է: «Հիսուս» բառը հունարենից է գալիս և նույն բանն է նշանակում, ինչ որ «Մեսիա» բառը, որը, իր հերթին, ծագում է եբրայեցիներից:

Մեսիան «նա է, ով օծում է ստացել», ինչպես հնում Իսրայելի և Մերձավոր Արևելքի բազմաթիվ այլ երկրների թագավորները:

Սակայն Երուսաղեմի թագավորներից շատերը հուսախաբ էին արել ժողովրդին, և նա

* Michel Quesnel, *Comment lire un Evangile*,
(c) Editions du Seuil, Paris, 1984.

սպասում էր մի Թագավոր Մեսիայի, որը նույնքան հավատարիմ պիտի լիներ Աստծուն, ինչպես եղել էր Դավիթը՝ Քրիստոսից մոտ 1000 տարի առաջ ապրած այն մեծ վեհապետը, որը փաստորեն հիմնադրել էր Իսրայելի պետությունը:

Բարի էր սպասված այդ Մեսիայի դեմքը: Նրա մեջ ինչ-որ բան կար քաղաքական այն ազատարարից, որը պիտի գար հռոմեական տիրապետությունից ազատագրելու Սուրբ Երկիրը: Բայց նա պիտի լիներ նաև արդար և հավատարիմ մի մարդ, որ իր կառողջությունը ի սպա չպիտի դներ իր սեփական անձին. նա հարգել պիտի տար իշխանությունը միակ Աստծո, որին իրապես պատկանում էր այդ իշխանությունը:

Մարկոսը մեկ ցույց է տալիս, որ Հիսուս հենց այդ սպասված Մեսիան է: Իր գրքի առաջին կեսը նա հատկացրել է դրան: Առաջին բաժնի վերջում նա մեկ ներկայացնում է Պետրոսին՝ տասներկու առաքյալներից մեկին, որն ասում է Հիսուսին՝ դու Քրիստոսն ես (Մարկ. Ը 29):

Որդի Աստուծո

Սա այն արտահայտությունն է, որ ընթերցողը մղվում է վերագրելու Հիսուսին երկրորդ բաժնի վերջում: Այդ արտահայտությունը արտասանվում է մի հռոմեացի հարյուրապետի կողմից, որը, խաչի մոտ կանգնած, ասում է՝ տեսնելով, թե Հիսուս ինչ ձևով է ավանդում իր հոգին.

Իրոք այս մարդը Աստուծո որդի էր
(Մարկ. ԺԵ 39)

«Աստուծո Որդի» արտահայտությունը Հիսուսի ժամանակաշրջանում մի տիտղոս էր, որ հրեաները գործածում էին Մեսիայի համար: Սակայն դա, միաժամանակ, ուրիշ բան էր ասում, հնչում էր նվազ «հրեական»: Դա նաև հասկանալի էր հեթանոսների կողմից, ինչպես, օրինակ, այն հռոմեացի պիևվորի, որին Մարկոսը արտասանել է տալիս այդ բառերը: Բացի այդ, դա շատ առանձնահատուկ մի հարաբերություն է արտահայտում Հիսուսի և Աստուծո միջև: Մարկոսի ժամանակաշրջանի քրիստոնյաները, այսօրվա քրիստոնյաների նման, մտածում էին, որ Հիսուս իսկապես Աստված է, ինչպես իր Հայրը: Սակայն Մարկոսը երբեք այդ բանը չի ասում որպես ակնհայտ ճշմարտություն: Դա մի բան է, որ հայտնվում է Հիսուսի հետ կատարված ուղևորության ընթացքում: Իսկ այդ ուղևորությունը կատարել չափապանց դժվար է. որովհետև խոսքը վերաբերում է այն ճանապարհին, որը առաջնորդում է դեպի խաչը:

2. ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՄԿՐՏԻԶԸ ՀՈՐԴԱՆԱՆՈՒՄ ԵՎ ԱՆԱՊԱՏՈՒՄ (Մարկ. Ա 2—8)

Ա 2 Ինչպես գրված է մարգարեների գրվածքների մեջ.

«Ահավասիկ ես ուղարկում եմ իմ պատգամավորին քո առաջ, որը կատարաստի քո ճանապարհը քո առաջ»:

3 Անապատում կանչողի ձայնն է.

«Պատրաստեցե՛ք Տիրոջ ճանապարհը և հարթեցե՛ք նրա շաղկիները»:

4 Եվ այնպես եղավ, որ Հովհաննեսը մղկերտում էր անապատում և քարոզում առաջխարության մկրտություն՝ մեղքերի թողության համար:

5 Ամբողջ Հրեաստանը և բոլոր երուսաղեմացիները գնում էին նրա մոտ և մկրտվում էին նրանից Հորդանան գետում՝ խոստովանելու իրենց մեղքերը:

6 Հովհաննեսը հագել էր ուղտի մազից պզետ և մեջքին՝ կաշվե գոտի.

նրա կերակուրն էր մորեխ և վայրի մեղր:

7 Նա քարոզում էր և ասում.

«Իմ ետևից կգա ինձնից ավելի հզորը, որի առաջ արժանի չեմ խոնարհվելու՝ նրա կոշիկների կապերն արձակելու համար:

8 Ես ձեզ մկրտեցի ջրով, իսկ նա ձեզ կմկրտի Սուրբ Հոգով»:

Հովհաննես անունը նշանակում է՝ «Աստված շնորհ արեց»: Մարկոսը նրան ներկայացնում է որպես մի մարդու, որ քայլում է Հիսուսի առաջից ինչպես մի հրեշտակ, որ հնչեցնում է փողը այն ճանապարհի վրա, որով Աստված գալիս է միանալու մարդկանց: Թափորի մեջ ամենակարևոր անձը սովորաբար քայլում է վերջից:

Ճանապարհի պատկերը հաճախ է հանդիպում Աստվածաշնչում: Հին Կտակարանն այն օգտագործում է Իսրայելի ժողովրդի պատմության գլխավոր պահերին: Դրա համար է, որ Մարկոսն ավետարանիչը մեջբերում է կատարում Եսայի մարգարեի գրքից.

Անապատում կանչողի ձայնն է.

«Պատրաստեցե՛ք Տիրոջ ճանապարհները, Ուղի՛դ դարձրեք մեր Աստուծո շաղկիները»:

(Եսայի Խ 3)

Այն ճանապարհը, որ պետք էր պատրաստել վերևի տողերը գրվելու ժամանակ, Բաբելոնից Երուսաղեմ գնացող ճանապարհն է, որը կտրում է անապատը: Այդ ճանապարհը թույլ տվեց հրեաներին վերադառ-

նալ իրենց երկիրը՝ 538 թվականին Քրիստոսից առաջ։ Մարգարեն հայտնում է նըրանց, թե հասել է ուրախության օրը և վախճանն այն աքսորի, որը տևել էր տասնյակ ու տասնյակ տարիներ։

Մարկոսը հայտնապես խոսում է Եսայու մասին, բայց միայն նրանից չէ, որ մեջբերում է կատարում։ Հին Կտակարանի այն տողերում, որոնք ծառայում են ներկայացնելու Հովհաննեսին, կա նմանապես մի հիշատակություն Ելից գրքից.

**Ահա ուղարկում եմ պատգամաբերին քո առաջից,
Որ ճանապարհին պահպանի քեզ:
(Ելից ԻԳ 20)**

Այստեղ Աստված է, որ խոսում է Մովսեսի հետ՝ վստահություն ներշնչելու համար նըրան։ Տերը հսկեց Իսրայելի ժողովրդի վրա նրա ուղևորության ամբողջ ընթացքում, որը նրան հասցրեց Եգիպտոսից մինչև Ավետյաց երկիր։ Միշտ նույն պատկերն է մի ժողովրդի, որը քայլում է դեպի իր նպատակակետը. նա վերադառնում է գերությունից. նըրան ապատություն է խոստացված։

Քրիստոսից չորս կամ հինգ դար առաջ ապրած մարգարեների գրվածքներում, այնուամենայնիվ, պատահում է, որ ուղևորությունը լինի հակառակ կողմից։ Այս դեպքում ժողովուրդը չէ, որ քայլում է դեպի իր նպատակը, այլ նրա Տերն է, որ գալիս է իրեն. երթուղին դառնում է ճանապարհին Աստուծո, որը վերստին միանում է մարդկանց։ Այսպիսով Իսրայելի ժողովրդի դերը գերապանցապես լինում է ընդունել Տիրոջը։ Այս հեռանկարով է արտահայտված Մաղաքիայի գիրքը, որ նաև օգտագործում է սուրբ Մարկոսը՝ ներկայացնելու համար Հովհաննես Սկրտչին.

**Ահա ուղարկում եմ իմ պատգամաբերին,
Որ իմ առջևում ճանապարհ պատրաստի:
(Մաղաքիա Գ 1)**

Հրեական ավանդությունն ուկում է նույնիսկ, որ այդ պատգամաբերը լինի Եղիա մարգարեն, հին ժամանակների խստակրոն մի մարդ, որ կրում էր կաշվե գոտի և կենդանու մալից կարած պզտու և վերադառնում էր՝ ընթանալու համար Աստուծո հաղթական թափոռի առջևից։ Արդարև, Աստված գալու է, որպեսզի ցույց տա իր հպորությունը։ Մոտավոր կամ հեռավոր այն օրը, երբ այդ պատահելու է, կոչվել է «Աստուծո օր»։

**Ահա ուղարկում եմ ձեզ Եղիա մարգարեին՝
Տիրոջ մեծ ու երևելի օրը դեռ չեկած:
(Մաղաքիա Գ 23)**

Հին Կտակարանից կատարված այս բոլոր մեջբերումները կարող են շատ բարդ թվալ։ Սակայն դրանք անհրաժեշտ են՝ ըմբռնելու համար մեծությունը մի կերպարի, որը նույնքան բարդ է, որքան Հովհաննես Սկրտչի կերպարը։ Նա այն Եղիան էր, որին սպասում էին հրեաները՝ ավետելու համար այն օրը, երբ գալու էր Աստված իր հպորությամբ փրկելու իր ժողովրդին։ Զմոռանա՞նք, որ Իսրայելի երկիրը գրավված էր հռոմեացիների կողմից։ Այն Հիսուսը, որին նա նախորդում է, ինքը Տերն է, որ գալիս է, էթե նույնիսկ նրա գալուստը սպասվածից շատ ավելի ծածուկ է։

Արդ, ի՞նչ է անում Հովհաննես Սկրտիչը։ Նա դարձ է քարոզում և մկրտում։ Դարձի գալ՝ նշանակում է ետ կանգնել չարից՝ գնալու համար դեպի բարին։ Այն մկրտությունը, որ նա կատարում է, մաքրագործող ջրի մեջ թաթախելու մի գործողություն է, որից մարդ դուրս է գալիս իր հանցանքներից մաքրված։

Ով լսում է Հովհաննես Սկրտիչ մարգարեին և դառնում նրա աշակերտը, կերպարանափոխվում է. մկրտությունը ներքին դարձի նշան է, նա թույլ է տալիս ընդունել Տիրոջը, որը գալիս է։ Քանզի, միաժամանակ, Հովհաննեսը հայտնում է, որ մոտ է նա, ով իր ետևից է գալիս. նա չի տալիս նրա անունը, բայց Մարկոսի ավետարանի ընթերցողը հասկանում է, որ խոսքը Հիսուսի մասին է։ Հիսուս էլ իր աշակերտներին պիտի մկրտի, նրանց պիտի թաթախի ջրի մեջ։ Դա շատ ավելին կլինի, քան ջրով մկրտությունը, երբ մաքրվում են մեղքերը։ Դա կլինի թաթախում Սուրբ Հոգու մեջ, Աստուծո Հոգու մեջ, որը հանգչում էր մարգարեների վրա և որը Հիսուսի աշակերտներին ուժ ներշնչեց վկայություն տալու նույնիսկ ամենասոսկալի հալածանքների մեջ։ Ավելի ուշ, Հիսուս պիտի ասեր իր աշակերտներին.

«Երբ ձեզ տանեն հանձնելու, առաջուց հոգ մի՛ արեք և մի՛ մտածեք, թե ինչ պիտի խոսեք, այլ ինչ որ ձեզ տրվի այդ նույն ժամին, ա՛յն խոսեցեք, որովհետև դո՛ւք չէ, որ պիտի խոսեք, այլ՝ Սուրբ Հոգին» (Մարկ. ԺԳ 11)։

Հովհաննես Սկրտիչը մի մարգարե է, որ նախապատրաստում է հողը։ Հիսուս, երբ գա, շատ ավելին պիտի անի. նա իր աշակերտներից պիտի պատրաստի Աստուծո ժողովուրդ։

3. ՀԻՍՈՒՄ ՀՈՐԴԱՆԱՆՈՒՄ ԵՎ ԱՆԱՊԱՏՈՒՄ (Մարկ. Ա 9—13)

Ա 9 Այն օրերին Հիսուս եկավ Գալիլայի Նազարեթ քաղաքից և Հովհաննեսից մկրտվեց Հորդանանում:

10 Եվ նույն ժամին, երբ ջրից դուրս էր գալիս, տեսավ երկինքը՝ պատռված, և Աստուծո Հոգին, որպես աղավնի, որ իջնում էր իր վրա:

11 Երկնքից մի ձայն եկավ, որն ասում էր. «Դու՛ն ես իմ սիրելի Որդին, որ ունես իմ ամբողջ հաճությունը»:

12 Եվ անմիջապես Հոգին նրան հանեց տարավ դեպի անապատ:

13 Եվ նա այնտեղ էր քառասուն օր՝ փորձվելով սատանայից: Եվ նա գազանների հետ էր, իսկ հրեշտակները ծառայում էին նրան:

Հիսուս բեմ է դուրս գալիս: Նրա անունը նշանակում է՝ «Աստված փրկում է»: Մարկոսն արդեն խոսել է նրա մասին, բայց նա դեռ չի հիշատակել որևէ եղելություն, որտեղ Հիսուս հանդես է գալիս:

Այս առաջին տեսարանը ցույց է տալիս ընթերցողին, թե ով է Հիսուս, մի քիչ նըման այն նախադասության, որով բացվում է գիրքը: «Աստուծո Որդի Հիսուս Քրիստոսի Ավետարանի սկիզբը»: Սակայն Մարկոսի լեզուն էապես խորհրդանշական է: Ի՞նչ է հայտնում նա Հիսուսի մասին:

Հիսուս անցնում է նույն ճանապարհը, որով անցել էին եբրայեցիները Գաղթի ժամանակ: Նա սուղվում է ջրի մեջ և դուրս գալիս այնտեղից. դա հիշեցնում է եբրայեցիների անցքը Կարմիր ծովից: Դրանից հետո քառասուն օր փորձվում է անապատում ճիշտ այնպես, ինչպես քառասուն օր փորձության էր ենթարկվել Իսրայելի ժողովուրդը այնտեղ: Հիսուս Իսրայելի ժողովուրդի հանգման կետն է, այն ժողովուրդի, որի հետ Աստված խոսել էր՝ նրան կոչելով «Որդիս»: Հիսուս միաժամանակ հոտի հովիվն է, մի տեսակ նոր Մովսես: Եսայի մարգարեի զրքում մի կոչ կա ուղղված Աստծուն, որի միջնորդությունները հրեաները սիրում էին ոգեկոչել Գաղթի ժամանակ: Մարկոսն անտարակույս ներշնչվել է դրանից Հիսուսի մղկերթությունը նկարագրելիս.

Ո՛ր է Մովսեսն ու ժողովուրդը նրա.
(Տերն) երկրից հանեց հոտերի հովիվն.
Ո՛ր է (նա), ով դրեց նրանց մեջ
Սուրբ Հոգին:

(Եսայի ԿԳ 11)

Ջրի մեջ սուղվող և այնտեղից դուրս եկող Հիսուսը նաև այն անձն է, որը պիտի անցներ մահվան միջով: Մարկոսի ավետարանում «մկրտվել» բառը կարող է նշանակել «մահանալ», ինչպես այդ թելադրում է թաթախումով կատարվող մկրտության գործողությունը. անհետանում են ջրի մեջ՝ վերստին դուրս գալու համար ապատ օդ, ուր կյանքը կարող է ծաղկել: Խաչելությունից քիչ ժամանակ առաջ Հիսուս հարցրեց Հակոբոս և Հովհաննես առաքյալներին, որոնք ուզում էին բաժանել նրա ապագա փառքը.

Կարո՞ղ եք խմել այն բաժակը, որ ես խմելու եմ, կամ մկրտվել այն մկրտությամբ, որով ես մկրտվելու եմ: (Մարկ. Ժ 38):

«Սիրելի որդի» արտահայտությունը, որ արտասանում է երկնքից եկող ձայնը, մտածել է տալիս Աբրահամի որդի Իսահակի մասին: Նա նույնպես անցել էր մի տեսակ մահվան և հարության միջով, քանի որ մատուցվելու էր իբրև կոհ, բայց ապատվել էր: Աստված ասել էր Աբրահամին.

Վերցրո՛ւ քո սիրելի որդուն՝ Իսահակին, որին սիրեցիր, եվ գնա՛ դու երկիրը բարձրագիր.

Այնտեղ ողջակեղ կանես նրան լեռներից մեկի վրա, Որ ցույց կտամ քեզ: (Ծննդոց ԻԲ 2)

«Որդիս» բառը մեկն է այն արտահայտություններից, որ Աստված տալիս է Մեսիային, այն թագավորին, որին պետք ուներ Իսրայելը և որին դիմում է նա սքանչելի մի սաղմոսում.

Դու իմ որդին ես,
Ծնեցի քեզ ես այսօր:
(Սաղմոս Բ 7)

Այսպես, Հին Կտակարանին և հրեական ավանդություններին վերաբերող մի ամբողջ շարք ակնարկություններով Մարկոսը ընդհանուր գծերի մեջ ներկայացնում է Հիսուսի կերպարը: Հիսուս Իսրայելի ժողովուրդի հանգման կետն է, նա հովիվն է, Մեսիան, բայց նաև՝ Որդին, որը պիտի մահանա:

Մարկոսի մոտ խոսքերն ասվում են կեսբերան: Այստեղ մեծաբարբառ հայտարարությունների հետքն անգամ չկա: Երբ կարդում են Մարկոսի գրվածքը, նկատում են, որ նշանները թողարկված են: Հիսուս միայն տեսնում է երկնքի պատռվելն ու Սուրբ Հոգու իջնելը. դարձյալ նրա՛ն է միայն, որ դիմում է Հոր ձայնը: Ավետարանիչը չի ասում բնավ, որ ներկաներ կային այնտեղ, ի տար-

բերություն Մաթևոսի և Ղուկասի, որոնք շատ ավելի տեսանելի ձևով են նկարագրում երկնային նշանները: Մարկոսը կարծես վերապահորեն է խոսում իր ընթերցողի հետ. նա ուզում է պարզապես ուղու մեջ դնել նրան, որպեսզի ընթերցողն ինքը բացահայտի այն, ինչ բացահայտելու է իր ընթերցման ընթացքում:

Հիսուսի մկրտության և փորձության տեսարանը նման է մի օպերայի նախերգանքի, որտեղ ուրվագծվում են երկի գլխավոր թեմաները, իսկ դրաման հենց նոր է սկսվում:

4. ԱՍՏՈՒԾՈ ԱՎԵՏԱՐԱՆԸ (Մարկ. Ա 14—15)

Ա 14 Հովհաննեսի մատնվելուց հետո Հիսուս Գալիլիա եկավ. նա քարոզում էր Աստուծո Ավետարանը և ասում.

15 «Ժամանակը լրացել է, և հասել է Աստուծո Թագավորությունը. ապաշխարեցե՛ք և հավատացե՛ք Ավետարանին»:

Նախքան Հիսուսի շրջագայության դուրս գալը քարոզության համար, Հովհաննես Մկրտիչը անհետանում է հրապարակից: Մարկոսի գրվածքը մեզ ասում է, որ նա «մատնվեց», ինչպես մատնվելու էր ինքը Հիսուս, իսկ նրանից հետո էլ՝ նրա աշակերտները: Հովհաննեսն արդեն բաժանում է հալածված ապագա քրիստոնյաների ճակատագիրը: Մարկոսի համար թերևս դա մի ձև է նրան կապելու Եկեղեցու հետ:

Հիսուս ինքը վերադառնում է Գալիլիա, այն շրջանը, որտեղից մեկնել էր, որպեսզի զար Հորդանան ու գտներ Հովհաննեսին: Այնտեղ է, որ նա սկսում է քարոզել: Ավետարանիչը տալիս է այդ քարոզության ամփոփումը, որ կոչում է «Աստուծո Ավետարան», այսինքն՝ այն Բարի լուրը, որն Աստուծուց է գալիս և սահմանված է մարդկանց: Ամփոփումը արտահայտված է երկու նախադասությամբ:

Հիսուս նախ հայտնում է մի նոր կացության մասին՝ ասելով.

Ժամանակը լրացել է, և հասել է Աստուծո Թագավորությունը:

Ո՞ր ժամանակի մասին է խոսքը, և ի՞նչ է այդ Աստուծո Թագավորությունը, որը մոտեցել է:

Շատ դժվար է բառերով պատասխանել այս հարցերին: Ավետարանները երբեք Աստուծո Թագավորության մասին որևէ սահմանում չեն տալիս: Այդ մասին Հիսուս միայն առակներ է պատմում, որոնք թույլ են տալիս բացահայտել որոշ երևույթներ. սակայն դա այնպիսի բազմաբովանդակ մի իրողու-

թյուն է, որ հնարավոր չէ ըմբռնել մի քանի նախադասություններով: Թե ինչ բան է Աստուծո Թագավորությունը, կարելի է հասկանալ միայն այն դեպքում, երբ այն ապրում են ներքնապես:

Այսուհանդերձ, ինչ որ Հիսուս ասում է հստակորեն, այն է, որ ինչ-որ բան այլևս առաջվա նման չէ: Նրա մկրտության ժամանակ տեղի էր ունեցել մեծ տակնուվրայություն տարածության մեջ. ջնջվել էին սահմաններ, պատռվել էր երկինքը, հաղորդակցություն էր ստեղծվել վերևի աշխարհի և ներքևի աշխարհի միջև: Այժմ Հիսուս պատգամաբերն է այդ նոր կացության, նա այն դարձնում է իր քարոզության մեկնակետը:

Հիսուսի տված պատգամի երկրորդ մասը շտապեցնող մի հրավեր է.

Ապաշխարեցե՛ք և հավատացե՛ք Ավետարանին:

Բավական չէ գիտենալ, որ Աստուծո Թագավորությունը մոտեցել է: Նրանք, ովքեր թիկունք են դարձնում Աստուծո Թագավորությանը, օտար են մնում դրան: Հարկավոր է նրա կողմը դառնալ, ապաշխարել և եռանդագին ձեռնամուխ լինել որոնելու այդ Թագավորությունը: Հիսուս քարոզում է հանդես բերել դինամիկ մի կեցվածք: Նա հրավիրում է մարդկանց, որ նետվեն մի տեսակ արկածախնդրության մեջ՝ մղված իր իսկ քարոզած Ավետարանի նկատմամբ իրենց ունեցած հավատից:

«Ավետարան» բառը, որն արդեն գործածված էր գրքի առաջին նախադասության մեջ, հետաքրքրական է, որ վերստին երկու անգամ հիշատակվում է վերոհիշյալ հատվածում: Հիսուս «քարոզում է Աստուծո Ավետարանը», գրում է Մարկոսը (համար 14), իսկ Աստուծո այդ Ավետարանի բովանդակությունը հենց «Ավետարանին հավատալն» է (համար 15): Մարդ փորձվում է մաթեմատիկական լեզվով ասել, որ Հիսուս Ավետարանը քարոզում է քառակուսի արմատով:

Ինչո՞ւ այս առանձնահատկությունը: Աստարակույս նրա համար, որ, ըստ սուրբ Մարկոսի, Հիսուս միաժամանակ նա է, որ քարոզում է Ավետարանը, և նա, որին Ավետարանն է քարոզում: Ի վերջո, Բարի լուրը ինքը Հիսուսն է: Այստեղից մեկնելով, գրքի առաջին նախադասությունը՝

Աստուծո Որդի Հիսուս Քրիստոսի Ավետարանի սկիզբը

կարելի է հասկանալ՝

Սկիզբն Ավետարանի, որ է Աստուծո Որդի Հիսուս Քրիստոս (Մարկ. Ա 1):

Հիսուսի և Ավետարանի միջև եղած նույնությունն այսպես թելադրելով՝ Մարկոսը պարզացնում է իր ընթերցողի հասկացողությունը: Բայց միևնույն ժամանակ նա ընթերցողին առաջ է մղում ավելի երկար մի հանգրվանի համար, այն հանգրվանի, որն սկսվում է այժմ և որը նրան հասցնելու է այն բանին, որ նա Հիսուսի մեջ ճանաչի հրեաների կողմից սպասված Մեսիային:

5. ՉՈՐՍ ԿԱՆՉՎԱԾՆԵՐԸ (Մարկ. Ա 16—20)

- Ա 16 Երբ նա անցնում էր Գալիլայի ծով-
եզրով, տեսավ Սիմոնի և նրա եղբայր
Անդրեասին, որոնք ուռկանները ծովն
էին գցել, որովհետև ձկնորսներ էին:
17 Եվ Հիսուս նրանց ասաց. «Իմ ետևից
եկե՛ք, և ես ձեզ կդարձնեմ մարդկանց
որսորդներ»:
18 Եվ իսկույն ուռկանները թողնելով՝ գնա-
ցին նրա հետ:
19 Այստեղից մի քիչ առաջ գնալով՝ տե-
սավ Չեբեդայան Հակոբոսին և նրա եղ-
բայր Հովհաննեսին. սրանց էլ տեսավ
իրենց նավակի մեջ, մինչ ուռկաններն
էին կարգի բերում:
20 Եվ կանչեց նրանց. և նրանք իսկույն
նավակի մեջ թողնելով իրենց հորը՝ Չե-
բեդեոսին, վարձկան ձկնորսների հետ
միասին, գնացին նրա ետևից:

Իր խոսքերով ու գործերով Հիսուս հայտ-
նում է, որ ինքը Մեսիան է, Քրիստոսը: Նա
աստիճանաբար ճանաչվում է որպես այդ-
պիսին: Նա գործում և խոսում է վկաների
առջև, որոնք խոստովանում են՝ այն, ինչ
տեսել են: Սիմոնը՝ առաջին երկու մարդ-
կանցից մեկը, որին Հիսուս կանչում է, որ-
պեսսկի ուղեկցի իրեն, հենց այն մարդն է,
որը պիտի կարողանար ասել.

Դու Քրիստոսն ես (Մարկ. Ը 29):

Երբեմն մարդ նեղվում է՝ մտածելով, թե
որքան հապճեպ որոշում են ընդունել Սի-
մոնն ու Անդրեասը, Հակոբոսն ու Հովհան-
նեսը: Շատ հաճախ ասում են ինքդ քեզ, որ
այն ընտրությունները, որոնց վրա մարդիկ
կառուցում են իրենց կյանքը, պահանջում
են հասունացման երկար ջրջան: Սովորա-
բար մարդիկ պոռնակում են կատարել մի
բան, որ պատահաբար անցնում է իրենց
մտքով:

Արդարև, սխալ կլինե՞ր մտածել, որ Մար-
կոսը կամ միուս ավետարանիչները կարող

էին նկարագրել Հիսուսի աշակերտների հո-
գեփոխությունը այն պահին, երբ նրանք
կանչվեցին: Հնարավոր է և նույնիսկ հա-
վանական, որ Սիմոնն ու ընկերները վա-
ղուց ճանաչած լինեին Հիսուսին, և որ ի-
րենց ընդունած որոշումը հասունացած լի-
ներ ժամանակի ընթացքում: Ինչ որ Մար-
կոսն արժեքավորում է, դա այն է, որ Հի-
սուսին հետևելու նրանց որոշումը եղել է
արմատական: Նա այդ բանը ներկայացնում
է «կանչվելու պատմության» ձևի տակ, որը
կանչերը պատմելու մի եղանակ է (շատ
գործնական Աստվածաշնչում) և ընդգրկում
է չորս փուլեր.

1. Տեղը տեսնում է ապագա աշակերտին.
2. Կանչում է նրան.
3. Կանչվածը իր համաձայնությունը ար-
տահայտում է որևէ շարժումով (վեր կենալ,
թողնել պաղոսը և այլն).
4. Կանչվածը հետևում է տիրոջը:

Ճիշտ այս ձևով է, որ Մարկոսը նկարա-
գրում է Սիմոնի ու Անդրեասի, ապա նաև
Հակոբոսի ու Հովհաննեսի կանչվելը: Պատ-
մելու այս եղանակը հաշվի չի առնում ապա-
զա աշակերտի հոգեկան կամ հոգեբանա-
կան փոփոխությունը: Դրան հակառակ, ար-
ժեքավորում է երկու հիմնական բան ամեն
մարդու համար, որ որոշում է իր կյանքը ի
սպաս դնել Աստուծո Թագավորությանը.

Առաջին՝ նա նույնն է մնում իր որոշու-
մից առաջ և հետո. Սիմոնը, որ ձկնորս էր,
դառնում է «մարդկանց որսորդ»:

Երկրորդ՝ նա ետին պլան է մղում ամեն
ինչ, որ կարող է արգելք հանդիսանալ իր
նոր առաքելությանը՝ հանձն առնելով ան-
հրաժեշտ բաժանումները: Սիմոնն ու Անդ-
րեասը թողնում են իրենց ուռկանները: Հա-
կոբոսն ու Հովհաննեսը թողնում են իրենց
ընտանիքն ու գործընկերներին: Այս արար-
քով Հիսուսի աշակերտները հասնում են
պատության, որը թույլ պիտի տա նրանց
ամբողջովին նվիրվել իրենց նոր պարտա-
կանությանը:

Յուրաքանչյուր կոչում ունի իր պատմու-
թյունը, այնքան առանձնահատուկ, որ հե-
տաքրքրական չի լինի նկարագրել նրա
բազմատեսակ հանգամանքները: Սակայն
միշտ էլ կան պահանջներ, որոնք ընդհանուր
են՝

- մնալ այնպես, ինչպիսին կաս,
- դառնալով հանդերձ ավելի պատրաս-
տակամ:

**6. ԻՇԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆ, ՈՐ ՀԱՐՑՈՒՄ Է
ԱՌԱՋԱԴՐՈՒՄ (Մարկ. Ա 21—28)**

Ա 21 Եվ մտան Կափառնայում: Հիսուս

- նույն շաբաթ օրն իսկ ժողովարան մտնելով՝ ուսուցանում էր նրանց:
- 22 Եվ նրանք վարմանում էին նրա քարուքանդության վրա, որովհետև նրանց ուսուցանում էր իշխանությամբ և ոչ՝ ինչպես դավիթները:
- 23 Արդ, նրանց ժողովարանում մի մարդ կար, որի մեջ կար պիղծ ոգի, որն աղաղակեց և ասաց.
- 24 «Թո՛ւյլ տուր, ի՛նչ ես ուզում մեզնից, Հիսուս Նապոլիեցի. մեզ կորստյան մատնելո՞ւ եկար. գիտե՞նք քեզ, թե ով ես դու՝ Աստուծո Սուրբը»:
- 25 Հիսուս սաստեց նրան և ասաց. «Չայնըդ կտրի՛ր և դո՛ւրս ել դրանից»:
- 26 Եվ պիղծ ոգին սաստիկ ցնցեց դիվա-հարին և բարձրաձայն աղաղակելով՝ դուրս ելավ նրանից:
- 27 Եվ ամենքը վարմացան, այնպես որ հարցնում էին իրար և ասում. «Այս ի՛նչ նոր վարդապետություն է, որ իշխանությամբ պիղծ ոգիներին էլ է սաստում, և նրանք հնազանդվում են նրան»:
- 28 Եվ նրա համբավը տարածվեց Գալիլիայի բոլոր կողմերում:

Կափառնայումը մի մեծ գյուղաքաղաք է, որը գտնվում է Տիբերիական լճի արևմտյան ափին: Մարկոսը, չափապանցնելով, այդ լիճը կոչում է «Գալիլայի ծով»: Կափառնայումը հիմնականում ձկնորսների քաղաք է: Թվում է, որ Հիսուս այստեղ է եկել առնվազն մի քանի օրվա համար:

Ամեն շաբաթ օր, առավոտյան, ժողովարանում տեղի էր ունենում աղոթաժողով: Հիսուս գնում էր այնտեղ քաղաքի մարդկանց հետ: Նա այդ բանին սովոր էր դեռևս մանկությունից:

Ժողովարանում ժամասացությունը բաղկացած էր լինում աղոթքներից ու երգերից, որոնք մեծ մասամբ փոխառություններ էին լինում Աստվածաշնչից: Այն ընդգրկում էր նաև երկու ընթերցումներ. մի հատված Օրենքի գրքից կամ «Թորայից» (Աստվածաշնչի առաջին հինգ գրքերը) և մի քաղվածք մարգարեությունների գրքից, ընդհանրապես՝ Եսայի մարգարեից: Այնուհետև ընթերցված գրվածքի շուրջ մի քարոզ էր խոսվում ներկա մարդկանցից մեկի կողմից, որը Աստվածաշնչին բավականաչափ գիտակ մի անձնավորություն էր լինում՝ քաղաքի բնակիչներից մեկը կամ անցորդ մի հյուր: Կրոնական համայնքի ղեկավարները ավելի հաճախ ուրիշ մեկին էին հրավիրում խոսելու, քան իրենք էին խոսում:

Ահա այս շրջանում է, որ Հիսուս սկսում է ուսուցանել: Ներգործությունը լինում է անմիջական. նրա խոսքը տարբեր է այն

կոնցյունկներից, որ մարդիկ լսում են սովորաբար: Այդ խոսքը պարտադրում է իրեն, պարտադրում իր հեղինակությամբ:

Սակայն Հիսուսի հեղինակությունը դրանով չի վերջանում. այն դրսևորվում է նաև այն հնազանդությամբ, որ նրա հանդեպ ցույց են տալիս չար պորությունները, որոնք բնականություն էին հաստատել ժողովարանի աղոթքին մասնակցող մի խեղճ մարդու մեջ, որը երևի լսել էր Հիսուսի կողմից արտասանված քարոզը:

Պարզ չէ մեզ համար, թե ինչպիսի մեկն էր այդ դիվախարը և թե այդ ռոպեին հոգեկան ինչ վիճակի մեջ էր գտնվում: Նրա խոսքերը այն տպավորությունն են թողնում, որ նա մեծ շփոթության է մատնված. ասում է «մենք», ասում է «ես», կասկածում է իր սեփական անձին: Եվ սակայն Հիսուսի մասին նա ունի այնպիսի հստակ պատկերացում, որից պուրկ են մյուսները: Նա գիտի, որ քիչ առաջ խոսող մարդը շատ մոտ է կանգնած Սրբության Աստծուն, որ այդ մարդը նա է, որին Տերը առանձնացրել է բացառիկ մի առաքելության համար:

Դիվախարի հայտարարությունը միանում է այն խոսքերին, որ Հիսուս լսեց երկնքից իր մկրտության օրը՝

Դո՛ւ ես իմ սիրելի Որդին,

Որ ունես իմ ամբողջ հաճությունը

(Մարկ. Ա 11)

Որոշ իմաստով, բնական է, որ մի դև, որը գերբնական աշխարհին է պատկանում, Հիսուսի մասին իմանա այնքան բան, որքան ինքը Աստված: Այսուհանդերձ, Հիսուսի աչքին նա շատ բան գիտե, և Հիսուս լռություն է պարտադրում նրան: Մարկոսի Ավետարանում Հիսուս միշտ մերժում է իր անձի մասին կոպտորեն արված հայտնությունները: Հոգեպես չպատրաստված մարդկանց առաջ իր ինքնության բացահայտումը խորապես չարաղետ է, նույնիսկ՝ դիվական:

Հավատին հասնելու համար հարկավոր է ժամանակ, հարկավոր է անհատական և աստիճանական հայտնագործություն:

Հիսուս, հետևաբար, վտարում է այդ ուժեղ ոգուն, որը շատ բան գիտի. նա ի վիճակի է այդ բանն անելու, որովհետև նրանից ավելի ուժեղ է:

Այս եղելությանը ներկա գտնվողների մեջ առաջանում է կրկնակի վարմանք. նրանք լսում են մի նոր վարդապետություն. վկա են լինում չարի դիմաց հանդես եկող մի արտասովոր պորության: Ուստի, հետևյալ հարցը են տալիս իրենք իրենց, մի հարց, որ գուցե նրանց թույլ կտա առաջ ընթանալ. «Ի՛նչ է սա»:

Ամեն առաջադիմության հիմքում միշտ մի հարցադրում կա, մի կասկածանք իր սեփական համոզմունքների նկատմամբ:

7. ԱՌԱՋԻՆ ԲԺՇԿՈՒՄԸ (Մարկ. Ա 29—31)

Ա 29 Եվ իսկույն, ժողովարանից դուրս ելնելով, եկավ Սիմոնի և Անդրեասի տունը, Հակոբոսի և Հովհաննեսի հետ:

30 Սիմոնի պոքանչը տաքության մեջ պառկած էր. իսկույն նրա մասին ասացին Հիսուսին:

31 Եվ նա, մոտենալով, բռնեց նրա ձեռքը և նրան վեր բարձրացրեց. և տենող նրան թողեց. և նա ծառայում էր նրանց:

Սիմոնի տունը պետք է մոտ եղած լիներ ժողովարանին, որովհետև շաբաթ օրը սովորություն չկար շատ քայլելու: Հենց որ ժողովարանում ժամասացությունը վերջանում է, Հիսուս գնում է այնտեղ չորս ձկնորսների ուղեկցությամբ, որոնք դարձել էին նրա ընկերները:

Տանեցիք օգտվում են Հիսուսի գալստից՝ այդ պահի մտահոգությունը վատահելով նրան: Մի փոքրիկ սենյակում, որը ընդհանուր սրահից բաժանված էր մի վարագույրով, Սիմոնի պոքանչը, տենդից բռնված երևի պառկած էր գետնին: Նա, ով ժողովարանում քիչ առաջ ցույց էր տվել իր խոսքի իշխանությունը և իր պորությունը չարի դիմաց, անկասկած ինչ-որ բան կարող էր անել: Ինչու՞ չգիտեի նրան:

Արդարև, Հիսուս միջամտում է: Ձեռքի մի պարզ շարժում բավական է լինում, որպեսզի կիներ ոտքի կանգնի և վերսկսի պատգամել իր տնական գործերով: Առաջին հերթին, իհարկե, նա իր ստացած նոր եռանդը նվիրում է տանը հավաքված այդ փոքրիկ խմբի՝ Սիմոնի, Անդրեասի, Հակոբոսի, Հովհաննեսի և Հիսուսի ծառայությանը:

Այս խոնարհ կիներ Մարկոսի և նրա ընթերցողների համար դառնում է օրինակելի տիպարը բոլոր այն կանանց և տղամարդկանց, որոնք իրենց անձը նվիրում են Հիսուսի և նրա Եկեղեցու ծառայության գործին:

8. ՀԱՅՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ (Մարկ. Ա 32—34)

Ա 32 Երբ երեկո եղավ, արևի մայր մտնելու ժամանակ, նրա մոտ էին բերում բոլոր հիվանդներին և դիվահարներին:

33 Եվ ամբողջ քաղաքը հավաքվել էր դռների առաջ:

34 Եվ նա տեսակ-տեսակ հիվանդություններից բազում հիվանդներ բժշկեց և բազում դևեր հանեց. և թույլ չէր տալիս դևերին խոսել, որովհետև գիտեին նրան, որ Քրիստոսն է:

Շաբաթ օրն սկսվում է ուրբաթ երեկոյան, երբ երևում է առաջին աստղը: Այն վերջանում է քսանչորս ժամ հետո, այնպես որ շաբաթ օրվա երեկոն տոնական օրվա մաս էլ կապվում:

Կառափնայումի բնակիչները սպասում էին շաբաթ օրվա վերջավորության, որպեսզի եկրակացություններ անեն հուլանալից այդ օրվա մասին: Առավոտից սկսած՝ լեզուները կանգ չէին առնում ժողովարանում տեղի ունեցածի շուրջ: Սիմոնի պոքանչի բժշկումը եթե նույնիսկ տեղի ունեցած լիներ ավելի ծածուկ մի շրջանակում, դարձյալ շրջան պիտի աներ ամբողջ քաղաքում:

Եվ ահա, հապիվ ապատված շաբաթ օրվա պահեցողությունից, երբ արգելվում է որևէ տեղ որևէ բան փոխադրել, մարդիկ սկսում են վազել Սիմոնի տունը (որտեղ գտնվում էր Աստուծո նոր մարդը), յուրաքանչյուր ընտանիք քարշ տալով իր հիվանդ, աննորմալ, տխրեղծ մեկ անդամին՝ ջահերի կամ աստղերի լույսի տակ:

Մի հրաշալի՜ ջբերք...:

Հիսուս սկսում է բժշկել, ինչպես արել էր առավոտվանից ի վեր. ապաքինվում են հիվանդներ, հանվում են դևեր և միաժամանակ դատապարտվում լուրջության, որովհետև Հիսուս միշտ մերժում է իր ինքնության կոպիտ բացահայտումը:

Նրա համար, սակայն, դա մի իսկական հաջողություն է: Մի ամբողջ քաղաք նրա ջնդրիկ մայրել էր հույսի առանձնահատուկ մի պահ:

9. ԱՋԱՍԳՐՈՂ ԱՂՈԹՔ (Մարկ. Ա 35—39)

Ա 35 Առավոտյան մոտ, լույսը բացվելուց առաջ, վեր կացավ և ելավ-գնաց ամայի մի տեղ ու այնտեղ աղոթում էր:

36 Նրա ետևից գնաց Սիմոնը և նրանք, որ նրա հետ էին:

37 Եվ երբ գտան նրան, ասացին. «Ամենքը փնտրում են քեզ»:

38 Եվ նա ասաց. «Եկեք գնանք այլ մոտակա գյուղաքաղաքներ ևս, որպեսզի այնտեղ էլ քարոզեմ, որովհետև հենց դրա համար եմ եկել»:

39 Եվ ամբողջ Գալիլայում նրանց ժողովարաններում քարոզում և դևեր էր հանում:

Նախքան սենյակից դուրս սողոսկելը՝ Հիսուս, անկասկած, խարխափելով ու լոք տալով անցավ մի քանի մարդկանց մարմինների վրայով, որոնք պառկած էին խսիրներով ծածկված այդ փոքրիկ սենյակի հատակին: Կափառնայումը իր դիրքով իշխում էր Տիբերիական լճի վրա: Մի քանի քայլ անելով՝ մարդ կարող էր դուրս գալ քաղաքից և ինքն իրեն գտնել աստղերով ցանցնված լճի անհունության դիմաց:

Երբ Սիմոն ու իր ընկերները արթնացան, շատ վարմացան Հիսուսին չգտնելով այն տեղում, որտեղ նա պառկել էր նախորդ գիշերը: Ո՛ր էր գնացել արդյոք: Կափառնայումի բնակիչների հուսախաբությունը շատ մեծ եղավ. մի երեկո, ինչպիսին նախորդ օրվա երեկոն էր, չի մոռացվի բնավ: Նրանք ուզում էին, որ Հիսուս նորից բժշկի: Ուստի, բոլորը մեկնեցին փնտրելու նրան:

Երբ վերջապես նրան գտան, Հիսուս նըրանց հասկացրեց, որ տոնական օրը վերջանալու մոտ է: Աղոթքի երկար ժամերի ընթացքում, Աստուծո հայացքով կրկին նայելով նախորդ օրվա եղելությունների վրա, նա չափել էր իր հաջողությունը, իր հաջողության սահմանները, հարևան գյուղերի բնակիչների սպասման անսահմանությունը: Կափառնայումն ստացել էր իր բաժինը: Շատ հեջտ կլինեք համենալ այնտեղ այն պատրվակով, որ ամեն ինչ լավ է ընթանում: Սակայն կարևոր էր Ավետարանը սերմանել նաև ա՛յլ վայրերում:

Հիսուսի աղոթքը օգնել էր նրան՝ ապատարվելու ժողովրդականություն ձեռք բերելու հրապուրանքից և ապրելու անհրաժեշտ բաժանումների դառնությունը:

Աստուծո հետ ստիպողաբար հարաբերության մեջ մտնելով է, որ մարդ գտնում է իր ճշմարիտ ուժը: Մարկոսն այդ ապացուցում է Հիսուսի առնչությամբ: Նա նաև հրավիրում է իր ընթերցողներին, որպեսզի համարձակություն ունենան աղոթելու այնպես, ինչպես արել էր իրենց Տերը:

10. ՄԻ ՇԱՏԱՆՈՍ ԲՈՐՈՏ

(Մարկ. Ա 40—45)

Ա 40 Նրա մոտ եկավ մի բորոտ. նա աղաչում էր, ծնկի էր գալիս և ասում. «Տե՛ր, եթե կամենաս, կարո՞ղ ես ինձ մաքրել»:

41 Իսկ Հիսուս, գթալով, ձեռքը երկարեց, դիպավ նրան և ասաց. «Կամենում եմ, մաքրվի՛ր»:

42 Եվ երբ նրան այս ասաց, բորոտությունը իսկույն գնաց նրանից, և նա մաքրվեց:

43 Եվ Հիսուս խստությամբ խոսելով՝ իսկույն դուրս հանեց նրան և ասաց.

44 «Ձգո՛ւյ՛ջ եղիր, ոչ ոքի բան չասես, այլ գնա՛, քեզ քահանային ցո՛ւյց տուր և մաքրվելուդ համար ընծա տուր այն, ինչ հրամայել էր Մովսեսը՝ նրանց համար իբրև վկայություն»:

45 Բայց նա, դուրս գնալով, սկսեց եռանդուն կերպով քարոզել և լուրը տարածել այն աստիճան, որ Հիսուս չէր կարողանում այլևս հայտնապես քաղաք մտնել, այլ մնում էր դուրսը, ամառի տեղերում. և բոլոր կողմերից գալիս էին նրա մոտ:

Դեպքի վայրը հայտնի չէ: Մարկոսը որոշակիորեն չի ասում, թե որտեղ և երբ է տեղի ունեցել այն: Կարող ենք պատկերացնել, որ դեպքը կատարվել է Կափառնայումից Հիսուսի հեռանալուց մի քանի օր հետո, երկու գյուղերի միջև գտնվող մի ճանապարհի վրա, քանի որ բորոտներն ապրում էին մեկուսացված՝ ուրիշների չվարակելու համար:

Հին Կտակարանում, արարել, օրինազրված են բորոտների կյանքի պայմանները: «Լևտացվոց գրքի պատվիրանները, որոնք խմբագրված են վաջկատունների համար, տակավին ուժի մեջ էին Հիսուսի ժամանակաշրջանում, երբ Իսրայելի ժողովրդի մեծամասնությունը դարձել էր նստակյաց:

Իր վրա խոց ունեցող բորոտի հանդերձը թող քանդված լինի, և նրա գլուխը մերկ լինի. թող նա իր բերանը ծածկած պահի և պիղծ կոչվի: Իր վրա խոց եղած բոլոր օրերին թող նա պիղծ համարվի. և քանի պիղծ է, առանձին թող ապրի, և նրա բնակարանը թող լինի ճամբարից դուրս:

(Լևտ. ԺԳ 45—46)

Առաջին դարում, ինչպես դեռևս միջնադարյան շրջանում, բորոտությամբ տառապող մեկը ամենից առաջ հասարակությունից արտաքսված մարդ էր: Արդ, այս բորոտը համարձակվում է դիմել Հիսուսին, որի համբավը, այնուամենայնիվ, հասել էր իրեն: Նա ծնրադրում է նրա առջև գրեթե ծիսական մի շարժումով: Նա վստահություն ունի նրա հանդեպ:

Հիսուս խորապես հուզվում է: Նա արքաներին հատուկ մի շարժում է կատարում. ձեռքը երկարում է առաջ, որովհետև դիպչել մի բորոտի՝ նշանակում էր իր անձը ենթարկել վարակումի և անմաքրության վտանգին: Նա պարզ ու մեկին մի խոսք է արտասանում՝ «Կամենում եմ»:

Հիսուս հայտնապես մի նպատակ ուներ. որ հիվանդը լավանար: Նա մաքրվեց: Այժմ թող գնա-գտնի քահանային և տա նրան ապաքինված մի բորոտի համար հրեական օրենքով նախատեսված ընծան. թող բոլորի

կողմից ճանաչվի որպես քաջառողջ մարդ, ուստի և թող ներգրավվի բնականոն կյանքի մեջ, և թող ալլա այդ մասին չխոսվի:

Հիսուս ոչ մի ցանկություն չունի, որ իր կատարածի շուրջ ժողովրդի մեջ որևէ խոսակցություն տարածվի: Այստեղից էլ նրա խոսքերը՝ ուղղված խեղճ մարդուն, որին, որպես առաջին պատվեր, հրահանգվում է լեզուն զսպել:

Սակայն, ավա՛ղ, նա չի հնազանդվում: Հիսուս իշխանություն ունի մարդկանց անմաքրության և հիվանդության վրա, բայց ոչ նրանց խղճի: Ապաքինված բորոտը ջատախոս մարդ է: Հենց որ Հիսուս մի գյուղաքաղաք է գալիս, իր համբավը ավելի արագ

է հասնում այնտեղ, և նա չգիտի ինչ անել, որովհետև դա խաթարում է հարաբերությունները:

Քարոզչական այն շրջագայությունը, որ Հիսուս մտադրվել էր կատարել Գալիլիայի գյուղերում Կափառնայումից հեռանալու ժամանակ, տեղի չի կարող ունենալ: Հետևաբար նա մնում է գյուղում, ասես բորոտությունը կպած լիներ նրան, և սակայն, հակառակ դրան, նա դեռևս անհանգիստ է:

Ի վերջո նա վերադառնում է Կափառնայում:

(Շարունակելի)

